

A vízmegőrzés lehetőségei és kihívásai a mezőgazdasági területeken és a támogatási rendszerben

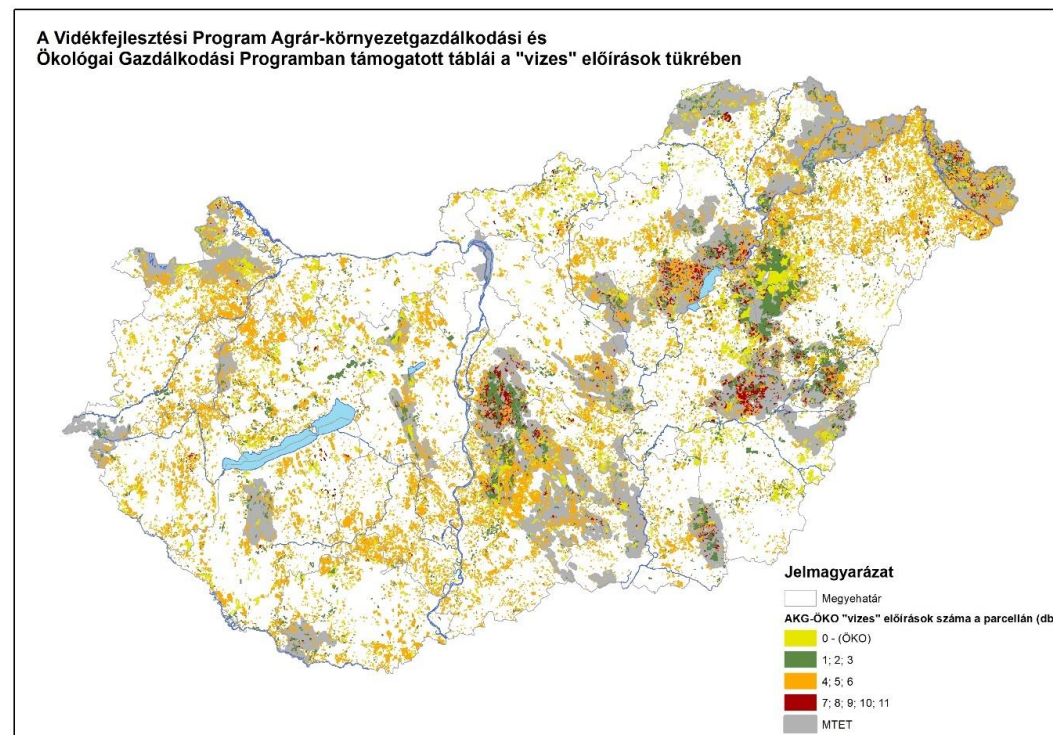
Tóth Péter
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

Vízválasztók II. konferencia

Tapasztalatok a vízgazdálkodási vonatkozású agrártámogatások tekintetében^{1, 2}

- A VP beruházási **forrásai lehetőséget nyújtanak a vízvisszatartásra, és a vizes élőhelyek létrehozására (NTB)**, ám ezen támogatási lehetőségek **kiaknázatlanok** maradtak érdeklődés hiányában
- A VP támogatási lehetőségeinek keretében (elsősorban AKG) szerepelnek vízgazdálkodási támogatási elemek, azonban a **zonális belvíz-, aszály AKG TECS csak kis területen igénylik**
- A vízgazdálkodási vonatkozású területalapú előírások **térben nem fókuszáltan kerülnek** kifizetésre
- A vízgazdálkodási vonatkozású támogatási formák iránti alacsony érdeklődés okai
 - gazdasági szempontból nem kifejezetten kedvező támogatási formák
 - alacsony együttműködési hajlandóság a gazdák között (tájgazdálkodás)
 - alacsony hajlandóság a művelési ág váltásra
 - információ-hiánya, speciális tanácsadás hiánya
- Végrehajtási akadályok (NTB és AKG pályázati felhívások)

A KAP rendszerében nem ismeretlen a vízvisszatartás támogatása, de igazán sikeres gyakorlatot nem találunk

Változások és lehetőségek a KAP Stratégiai Terv 2023-2027 közötti időszakában

- **Támogatható hektár fogalmának változása** – időszakos vízborítás szempontjából kedvezőbb szabályozás
- **Agro-ökológiai területek:** kevés gazdálkodó él a lehetőséggel (okok)
- **Feltételelesség –HMKÁ 2: Vizes élőhelyek védelme**, HMKÁ 4: Vízvédelmi sávok kialakítása, HMKÁ 8: egyszerűsítés miatt nem várható érdemi előrelépés
- **AÖP** – nem termelő tájképi elemek és területek kijelölése (HMKÁ8+) gyakorlat – szerény érdeklődés
- **Agro-ökológiai nem termelő beruházások –vízvédelmet célzó beruházási támogatások és fenntartásuk**

Korábbi akadályokat kezelte a KAP ST: érintett területek támogatási jogosultsága, fenntartás támogatásának végrehajtási akadályai, támogatási összegek

- **Fontos:** Térbeli fókusz erősítése (jogosultsági feltételek, kiválasztási szempontok, mélyfekvésű területek); Szinergiák megteremtése az OP-k vízvisszatartást és vízkivezetést szolgáló intézkedéseivel (kedvezményezettnek kölcsönös támogató nyilatkozatai?)
 - **Agrár-környezetgazdálkodási intézkedések**
 - Időszakos vízállások megőrzése alapelőírássá vált

Miért lenne indokolt a vízborítás eredményalapú finanszírozása?

- **Számos kedvező változás történt a KAP ST-ben, ugyanakkor:**
 - A kötelező érvényű előírások egyelőre nem érik el a megfelelő térbeli kiterjedést (vs. HMKÁ egyszerűsítés)
 - Az önkéntes támogatási elemek termeléshez jobban alakítható elemei népszerűbbek az érintettek körében
- **Nem elég a „tűrés” (beszámítás, támogatási jogosultság, általános elvezetési tilalmak) „támogatás” is szükséges, mert:**
 - A víz jelenléte a gazdálkodás tényleges ellehetetlenülését okozza (időszakosan, vö. biodiverzitás)
 - A megőrző „kárt” szenved, a környező területek (és a közérdek) profitálnak
 - Eltérő években eltérő vízzel való érintettség
 - A jelenlegi támogatási elemek optimalizálhatók oly módon, hogy a támogatás igénybevétele mellett a gazdálkodás is meg tudjon valósulni (pl. vízborítás elvezetését követően vagy a belvizes táblák kihagyásával)
 - Az AKG vízmegőrzés előírása nem egyaránt érinti a termelőket a területi adottságok miatt (0 Ft)

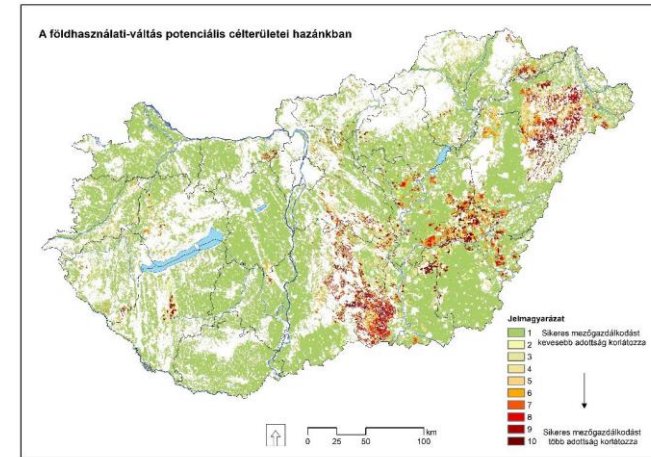
Vízmegőrzési célú eredményalapú kifizetés lehetséges kon koncepciója

Célkitűzés: Az érintett gazdálkodók szintezett többlet kifizetésekhez való juttatása a területükön megjelenő (visszatartott, el nem vezetett) vízborítás kiterjedése és annak időtartama alapján

- **Az érintett gazdálkodók (támogatási jogosultság):** teljes HMT vagy térbeli szűkítés (belvízérzékeny területek, mélyfekvésű területek, vízpótlással érintett területek, földhasználatváltási célterületek, HMKÁ2)

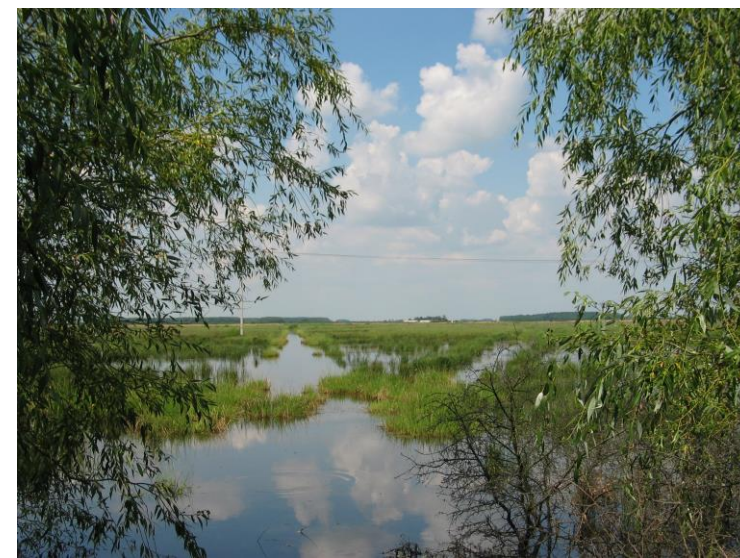
Megfelelő térbeli kiterjedés nélkül (másfél megye?) a környezeti hatások nem érhetők el

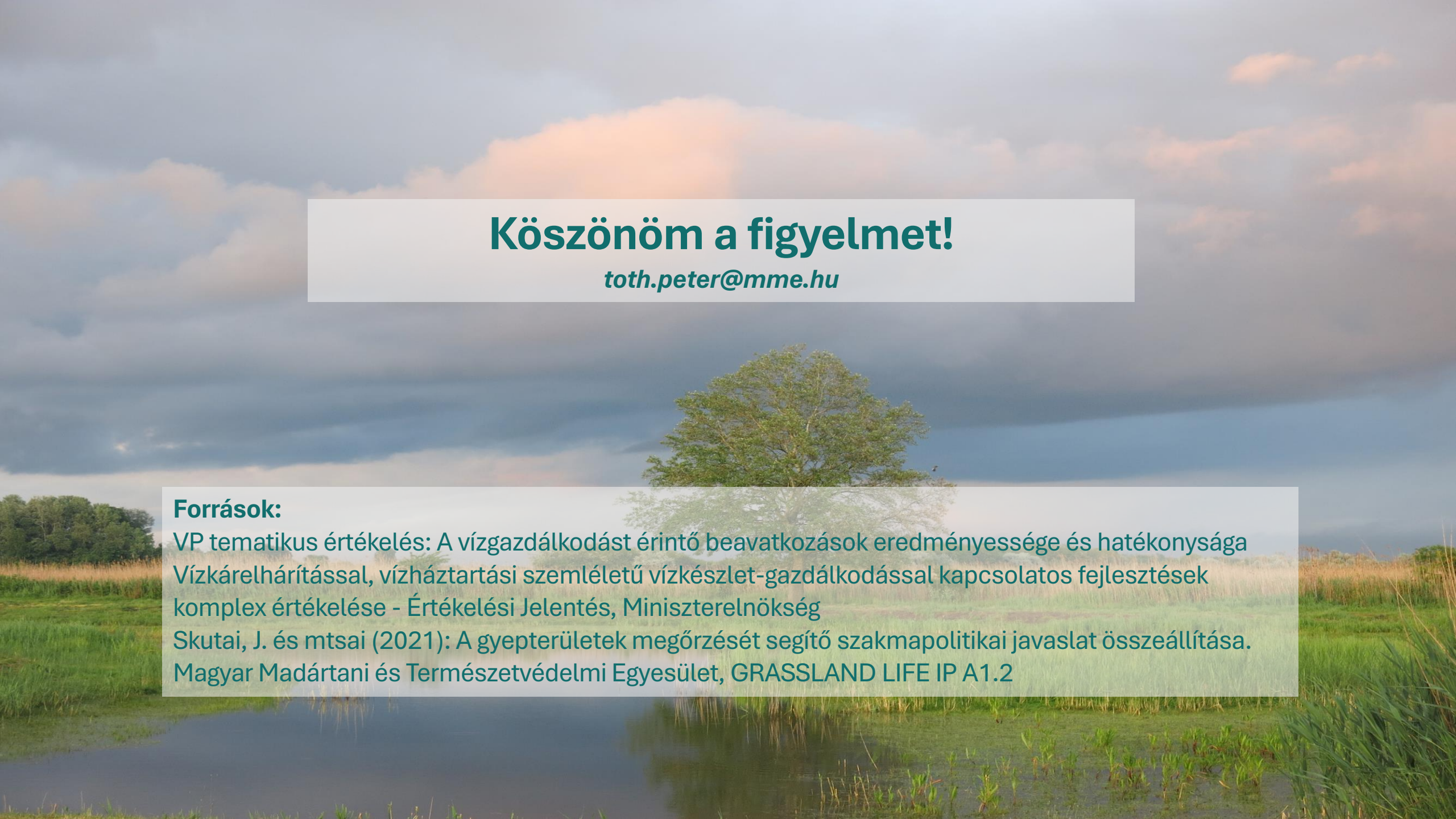
- **Kifizetés időbeli szintezése:** 30-90 nap között több osztályban (változó kifizetéssel), mg-i területként hasznosított területeken
- **Kifizetés pénzügyi szintezése:** termelési érték csökkenés alapján (gazdálkodói interjúk)
- **Többlet kifizetés:** alapvetésként valamennyi elérhető területalapú intézkedésre épülve
- **Vízborítás:** természetesen megjelenő felszíni víz/belvíz+vízpótlásból származó vízborítás+átnedvesedett talaj
- **Kiterjedés és időtartam:** távérzékeléses adatok alapján hektár alatti és 15 naponkénti pontossággal

Vízmegőrzési célú eredményalapú kifizetés előnyei

- A KAP vízmegőrzés hiányzó láncszemét pótolja, mely megváltoztatja a gazdálkodók hozzáállását a vízborytáshoz
- Hozzájárul a jövő legnagyobb környezeti kihívásának kezeléséhez
- Többszörös környezeti hatás (talaj, mikroklíma, biodiverzitás)
- Nélkülözhetetlenek tűnik a szinergikus hatások eléréséhez (É-Nyírség vízpótlása, Homokhátság, Bereg, Tisza-Túr tározó, mélyártéri területek vízpótlása)
- A „legegyszerűbben” ellenőrizhető eredményalapú megközelítés – távérzékelés
- A megfelelő igénylési folyamat kialakítása esetén alacsony ellenőrzési kockázattal (előző évi teljesítés igénylése az azévi egységes kérelem benyújtásakor)
- Kezelhető méretű forrásigény
- Szakmapolitikai célkitűzések támogatása (HMKÁ2)
- Úgy tűnik, nincs más út...

Köszönöm a figyelmet!

toth.peter@mme.hu

Források:

VP tematikus értékelés: A vízgazdálkodást érintő beavatkozások eredményessége és hatékonysága
Vízkárelhárítással, vízháztartási szemléletű vízkészlet-gazdálkodással kapcsolatos fejlesztések
komplex értékelése - Értékelési Jelentés, Miniszterelnökség

Skutai, J. és mtsai (2021): A gyepterületek megőrzését segítő szakmapolitikai javaslat összeállítása.
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, GRASSLAND LIFE IP A1.2